

|                   |                                                                                                                                             |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อวิจัย       | การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น<br>กรณีศึกษา เมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์                       |
| ผู้ดำเนินการวิจัย | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภาพร จันทน์ฉาย<br>ดร.อัคราวรรณ เพ็ญวันศุกร์<br>นางรัมภา จำลองราช<br>นางสาวสุชาดา อภิรัตน์<br>ดร.รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์ |
| ที่ปรึกษา         | ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ<br>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์แรม เรือนแป้น<br>นายณพพร วุฒิกุล นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองหัวหิน                |
| หน่วยงาน          | หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว<br>โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต                                      |
| ปี พ.ศ.           | 2561                                                                                                                                        |

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และเพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) กระบวนการวิจัยประกอบด้วย การสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเมืองหัวหิน จำนวน 403 คน การประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมภาษณ์ชุมชนท้องถิ่นเพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และสมาชิกในชุมชน จากชุมชนเขาเต่า ชุมชนเขาตะเกียบ และชุมชนไทรย้อย จำนวน 104 คน และการจัดรายการนำเที่ยวและทดลองเที่ยวเพื่อพัฒนาและประเมินผลกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว นักศึกษาและคนวัยทำงานที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนท้องถิ่นประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ร่วมประเมินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักท่องเที่ยว และแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับชุมชนท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 62.53 ต้องการร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น และร่วมอนุรักษ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวหัวหิน โดยมีเหตุผลและแรงจูงใจหลัก ได้แก่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและการท่องเที่ยวอย่างสมดุล เพื่อเรียนรู้และสัมผัสประสบการณ์จริง โดยการมีส่วนร่วมและลงมือทำกิจกรรมกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวกับชุมชนและสร้างมิตรภาพ ตามลำดับ ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการ ได้แก่ การเรียนรู้วรรณกรรมพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์บอกเล่า นิทานพื้นบ้าน ชื่อบ้านนามเมือง การเรียนรู้

เกี่ยวกับเทศกาลงานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ วิถีชีวิต การเรียนรู้ความเชื่อ พิธีกรรม ตามความเชื่อทางโหราศาสตร์ ศรัทธา และความเชื่อของชุมชนท้องถิ่น การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ และการเรียนรู้ศิลปะพื้นถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านศิลปะท้องถิ่น ศิลปะการแสดง ศิลปะการต่อสู้ การละเล่นพื้นบ้าน ตามลำดับ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนเขาเต่า ชุมชนเขาตะเกียบ และชุมชนไทรย้อย จากการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น พบว่า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีลักษณะร่วมกันของทั้ง 3 ชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวตามรอยเสด็จรัชกาลที่ 9 ฟังเรื่องเล่าความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น สัมผัสวิถีประมงเรือเล็กหรือประมงชายฝั่ง ฟังเรื่องเล่าจากทะเลสู่อาหารจานโปรด ในบรรยากาศริมหาดทรายชายทะเล นอกจากนั้น ในแต่ละชุมชนยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ การทอดผ้าด้วยกี่กระตุก อาชีพพระราชทานในชุมชนเขาเต่า การอนุรักษ์พันธุ์ปูม้าด้วยธนาคารปูของชุมชนบางไทรย้อย และการเรียนรู้ประเพณีทำบุญทุ่งและพิธีส่งเคราะห์หรือสะเดาะเคราะห์ในชุมชนเขาตะเกียบ

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น ในเมืองหัวหิน ประกอบด้วย การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากคำบอกเล่า การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อท้องถิ่น การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ การทำประมงเรือเล็ก การทอดผ้า และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทำอาหารและถนอมอาหาร โดยการศึกษาแนวคิดและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น การกำหนดลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พึงประสงค์ ประโยชน์ที่ชุมชนควรได้รับจากการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นที่ควรพิจารณา